

БЕЗПЕЧНА ПОВЕДІНКА В НАТОВПІ

НАТОВП – це тимчасове зібрання великої кількості людей. Натовп може бути некерованим і небезпечним для життя.

У сучасній соціальній психології виділяють чотири основні види натовпу: випадковий, експресивний, конвенційний та діючий. Перебування у діючому натовпі може бути небезпечним для життя. Є декілька різновидів діючого натовпу:

Агресивним натовпом рухає ненависть та гнів. Це маса людей, яким притаманна жага вбивств та руйнувань.

Панічний натовп поєднує людей, що намагаються уникнути небезпеки, реальної або вигаданої.

Грабіжницький натовп має на меті отримання задурно певних матеріальних цінностей.

Бунтівний натовп – обов'язковий атрибут усіх соціальних заворушень та революційних потрясінь.

Будь-який масовий захід, пов'язаний із скупченням великої кількості людей, є джерелом підвищеної небезпеки.

Під час планування участі у масовому заході

- Ні в якому разі не беріть із собою дітей
- Ретельно підберіть одяг: не користуйтеся взуттям на високих підборах, шарфом, довгою курткою на «липучках»
- Простежте, щоб шнурки були міцно зав'язані
- Не беріть із собою великі сумки та парасольки

До початку масового заходу:

- Пам'ятайте, що уявні кордони натовпу мають рухливий характер, і випадковий спостерігач кожної миті може раптово опинитися у центрі натовпу
- Не намагайтеся потрапити до прогнозовано найгустішого скупчення людей
- Вивчіть шляхи можливої евакуації, а якщо проходи тісні, – взагалі відмовтеся від участі у заході.

УВАГА!

Падіння у натовпі, що рухається, небезпечно для життя!

Головне – встояти на ногах

Якщо ви опинилися у натовпі:

Ні в якому разі не піддавайтеся паніці

- Застебніть і заправте одяг
- Зніміть окуляри, довгий шарф і краватку
- Парасольку чи сумку або притисніть до тіла, або позбудьтеся їх
- Звільніть руки від будь-яких речей
- Уникайте перебування біля центру і країв юрби
- За перших ознак порушення правил громадського порядку – залишайте захід.

Під час пересування у масі народу:

- Рухайтесь разом із юрбою – за напрямком і швидкістю
- Не штовхайтесь та не тисніть на тих, хто йде попереду
- Руки зігніть у ліктях та притисніть їх до тіла – для захисту від штовхання збоку та стискання
- Найагресивніших сусідів попросіть дотримуватися порядку або пропустіть вперед
- Не хапайтеся за дерева, стовпи, огорожу.

Щоб уникнути падіння у натовпі:

- Намагайтеся рухатися якомога далі від стін, трибун, огорож тощо
- Не чіпляйтеся ні за що руками
- Не нахильтеся, не піднімайте речі або гроші, що впали, не зав'яжуйте шнурок, що розв'язався.

У агресивному натовпі:

- Не привертайте до себе увагу
- Уникайте сусідства з агресивно налаштованими громадянами
- Не втручайтесь у сутички, що відбуваються

При перших тривожних ознаках –

докладайте всіх зусиль, щоб залишити юрбу!

ЯК СЕБЕ ПОВОДИТИ ПІД ЧАС ГРОЗИ

Як розрахувати наближення грози

Електричні розряди під час грози несуть постійну загрозу людям. Міра небезпеки залежить від того, наскільки далекою є гроза. Щоб визначити, наближається гроза чи віддаляється, потрібно засікти час між спалахом блискавки і наступним гуркотом грому. За 3 секунди звук проходить приблизно 1 км. Виходячи з цього, можна розрахувати приблизну відстань до епіцентру грози і вжити заходів із забезпечення своєї безпеки. Якщо час від спалаху блискавки до грому поступово скорочується, значить, гроза наближається. Найнебезпечніша ситуація складається тоді, коли відразу за спалахом блискавки гримить грім – значить, грозова хмара вже прямо над вами і ви в епіцентрі грози!

ЯКЩО ВИ ОПИНИЛИСЯ В ЕПІЦЕНТРІ ГРОЗИ

На відкритій місцевості:

- Відімкніть мобільний телефон;
- Якомога швидше (але не бігом, якщо гроза вже почалася) намагайтеся дістатися найближчого лісу або населеного

пункту;

- Обходьте стороною – метрів за двісті – окремо стоячі дерева та високі споруди;
- Не ховайтеся на пагорбах – краще затаїться у якомусь заглибленні;
- Присядьте навпочіпки в суху яму, траншею: ступні ніг повинні бути разом, спина зігнута, голова та груди опущені на коліна, тіло повинно мати якомога менший контакт із землею;
- Не ховайтеся під високі дерева, особливо під ті, що стоять окремо. Найбільш небезпечні – дуб, тополя, ялина, сосна;
- Перечекайте грозу під березою, кленом, у чагарнику – блискавка майже ніколи не влучає в них;
- Не стійте поруч із металевими предметами. Якщо ви знаходитесь у поході, всі металеві предмети віднесіть на декілька метрів вбік від наметів.

У місті:

- Якомога швидше сховайтесь у магазині або житловому будинку, вони мають надійний блискавко захист на відміну від зупинок громадського транспорту.
- Не залишайтеся під розкритою парасолькою через наявність на ній металевих деталей.

Тримайтеся якнайдалі від ліній електропередач, металевих споруд, антен, металевих або сітчастих огорож та просто вологих стін, особливо тих, біля яких ростуть високі дерева.

У приміщенні:

- Вимкніть з електромережі телевізор, інші електроприлади;
- Не користуйтеся телефоном, якщо потрібно викликати «швидку», дуже швидко зробіть миттєвий дзвінок одразу після спалаху блискавки;
- Щойно почуєте грім, негайно припиняйте користуватися

водогоном, негайно припиніть митися, взагалі не торкайтеся до водопровідних кранів;

- Не стійте біля вікон, дверей, димарів, печей, камінів;
- Зачиніть усі квартирки і двері в будинку, прослідкуйте, щоб не було протягів.
- Якщо раптом до кімнати залетіла кульова блискавка, не робіть різких рухів, ляжте на підлогу, не беріть до рук металевих предметів, не намагайтеся бігти (повітряний потік пожене блискавку за вами).

На власному транспортному засобі:

- Автомобіль краще не залишати. Закрийте вікна, опустіть автомобільну антену, припиніть рух і перечекайте негоду на узбіччі або на автостоянці подалі від високих дерев.
- Велосипед або мотоцикл залиште подалі, уклавши на землю і віддалившись від них не менше, як на 30 метрів.

На воді:

- Любителям купатися і рибалити з наближенням грози варто не тільки негайно припинити ці заняття, але й відійти подалі від водойми.
- Не шукайте укриття в заплавах кущах!

Пам'ятайте, що найчастіше блискавка вражає людину на відкритих місцях, дещо рідше – в приміщенні і ще рідше – в лісі під деревами.

ПОВЕДІНКА ПІД ЧАС СТИХІЙНОГО ЛИХА

Сильні вітри, шквали та смерчі – стихійне лихо, яке виникає в будь-яку пору року. Синоптики відносять їх до надзвичайних подій із помірною швидкістю поширення, тому частіше всього вдається оголосити штормове попередження.

Фактори небезпеки сильних вітрів, шквалів та смерчів:

Травмування, а інколи і загибель людей;

Руйнування інженерних споруд та систем життєзабезпечення, доріг та мостів, промислових і житлових будівель, особливо їх верхніх поверхів і дахів;

Перекидання телеграфних стовпів, виривання дерев та утворення завалів; знищення садів та посівів на полях.

Можливі одночасні зливи, що призводять до затоплень місцевості.

Дії при загрозі стихійного лиха та отриманні штормового попередження:

- Уважно слухайте інформацію по телевізору та радіоприймачу про обстановку (час, напрямок руху та силу вітру), рекомендації про порядок дій.
- Зберігайте спокій, попередьте сусідів, надайте допомогу інвалідам, дітям та людям похилого віку.
- Підготуйте документи, одяг та зберіть найбільш необхідні й цінні речі, невеликий запас продуктів харчування на декілька днів, питну воду, медикаменти, кишеньковий ліхтарик, приймач на батарейках.
- Підготуйтеся до відключення електромережі, закрийте газові крани, загасіть вогонь у грубах.
- Приберіть майно з двору та балконів у будинок (підвал), обріжте сухі дерева, що можуть завдати шкоди вашому житлу, машину поставте у гараж.
- Поставте на підлогу речі, які можуть впасти і спричинити травми. Не ставте ліжко біля вікна з великими шибамі.
- Щільно закрийте вікна, двері, горищні люки і вентиляційні отвори; віконне скло заклейте, по можливості, захистіть віконницями або щитами.
- Навчіть дітей, як діяти під час стихійного лиха. Не відправляйте їх у такі дні до дитячого садочка та школи.
- Перейдіть у більш стійку капітальну будівлю, сховайтеся в підвалі або віддаленому від дерев і будинків погребі.
- Худобу поставте в капітальному хліві, двері та ворота міцно зачиніть.
- Якщо ви у човні та отримали штормове попередження або бачите наближення поганої погоди, негайно пливіть до берега.

Дії під час стихійного лиха:

- Зберігайте спокій, уникайте паніки, при необхідності надайте допомогу інвалідам, дітям, людям похилого віку та сусідам.

- Закрийте вікна та відійдіть від них подалі.
- Загасіть вогонь у грубах, вимкніть електро- та газопостачання.
- Зберіть документи, одяг та найбільш необхідні та цінні речі, продукти харчування на декілька днів, питну воду, медикаменти, ліхтарик, приймач на батарейках.
- Перейдіть у безпечне місце. Сховайтесь у внутрішніх приміщеннях – коридорі, ванній кімнаті, коморі або підвалі. Ввімкніть приймач, щоб отримувати інформацію.
- Не намагайтесь перейти в іншу будівлю – це небезпечно.
- Не користуйтеся ліфтами. Електромережу можуть раптово вимкнути.
- Обминайте хиткі будівлі та будинки з хитким дахом, якщо лихо застало вас на вулиці. Вони руйнуються дуже швидко. По можливості заховайтесь в підвал найближчого будинку.
- Якщо ви на відкритій місцевості, притисніться до землі на дні будь-якого заглиблення (яру, канави, кювету), захищаючи голову одягом чи гілками дерев.
- Зупиніться, якщо ви їдете автомобілем. Не ховайтесь у ньому, а виходьте і швидко ховайтесь у міцній будівлі або на дні будь-якого заглиблення.
- Уникайте різноманітних споруд підвищеного ризику, мостів, естакад, трубопроводів, ліній електромереж, водойм, потенційно небезпечних промислових об'єктів та дерев.
- Не наближайтесь до води подивитися на шторм, сильні вітри здійсмають величезні хвилі на морі, які накочуються на берег. Ви можете загинути.

Дії після стихійного лиха:

- Зберігайте спокій, заспокойте дітей та тих, хто отримав психічну травму в результаті лиха, оцініть ситуацію. Допоможіть, по можливості, постраждалим, викличте медичну допомогу тим, хто її потребує.
- Переконайтесь, що ваше житло не отримало ушкоджень. Перевірте зовнішнім оглядом стан мереж електро-, газо-

та водопостачання.

- Не користуйтеся відкритим вогнем, освітленням, нагрівальними приладами, газовими плитами і не вмикайте їх до того часу, доки не будете впевнені, що немає витoku газу. Перевірте, чи не існує загрози пожежі. При необхідності сповістіть пожежну охорону.
- Не користуйтеся телефоном, окрім як для повідомлення про серйозну небезпеку.
- Не користуйтеся ліфтами. Електромережу можуть вимкнути.
- Не виходьте відразу на вулицю – після того, як вітер стих, через кілька хвилин шквал може повторитися.
- Якщо ви все-таки вийшли, будьте вкрай обережні! Остерігайтесь частин конструкцій та предметів, які нависають на будівлях; обірваних дротів від ліній електромереж; розбитого скла та інших джерел небезпеки.
- Тримайтеся подалі від будинків, стовпів електромереж, високих парканів та іншого. Не поспішайте з оглядом міста, не відвідуйте зони руйнувань, якщо там не потрібна ваша допомога.
- Дізнайтеся у місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування адреси організацій, які відповідають за надання допомоги потерпілому населенню.

У ЦСПР вшановували Т.Г. Шевченка

12 березня, в Боярці, в приміщенні Центру соціально-психологічної реабілітації населення (директор – Ангеліна Лахтадир) відбулося урочисте вшанування Т.Г. Швченка літературно-музичною композицією «Поет живе в серцях свого народу!...»

Втім, «літературно-музична композиція» – то лише «протокольна» назва заходу. Тому що лише цим вшанування пам'яті Великого Кобзаря не обмежалося. По своїй суті то був урок єднання душі урок пам'яті: в який час ми живемо і ким, власне, є ми – українці... Урок тим більш цінний, що проводили його талановиті народні митці, під час якого вчили своїх земляків любити і пам'ятати...

Тому зрозуміле хвилювання директора Центру Ангеліни Миколаївни, яка й відкриває захід такими словами:

– Тарас Шевченко, відзначення 200-річчя з Дня народження якого сьогодні єднає всю Україну і всіх українців, – це людина, яка присвятила себе до останку українському народові. Найсвятіша мрія поетова – щоб ми з вами жили у незалежній суверенній державі. Щоб в Україні шанувалися українське слово, українська культура, українська історія. Щоб українці були щасливими під рідним мирним небом. Для нашої історії це дійсно унікальний факт, коли саме поет став не тільки символом боротьби за честь, справедливість, незалежність і суверенність, а й став символом всієї України. І я хочу згадати зараз лише один Шевченків рядок: «Обнімемося, брати мої...» Тому що поет закликав нас бути дружніми, любити свою державу, шанувати один одного і своїх предків. І тому сьогодні я всіх закликаю... читати Шевченка, зачаровуватися його пророчими словами, які на сьогоднішній день дуже актуальні.

А настоятель Свято-Покровської парафії протоієрей Димитрій Присяжний згадав у своєму слові найцікавіші і найзагадковіші як для пересічного українця факти біографії Великого Кобзаря:

– Тарас Шевченко – це дійсно постать і всеукраїнського, і планетарного масштабу. Сталося так, що Богом дані таланти Тарас не закопав в землю. Свого часу вже тоді відомий художник Карл Брюллов був дуже здивований, чому Шевченко так часто малює смерть: Олександра Македонського, Богдана Хмельницького і багатьох інших історичних постатей. На що Тарас відповів: «Тільки в момент смерті можна зрозуміти, наскільки достойно

людина прожила своє життя...» Саме ж ім'я «Тарасій» означає «бунтівливий». І це ім'я генетично відповідало суть постаті Шевченка, в якому поєдналися і опришки (один дідусь був в загонах Олекси Довбуша), і гайдамаки (другий дід – учасником гайдамацького руху), і співоча й талановита народна українська душа. Істинно, що рабів до раю не пускають. Тарас був вільним духом. 1 березня ми відвідали Шевченків край. Почали свій шлях з с. Моренці, а закінчили на Тарасовій горі в стародавньому Каневі. І я хочу розповісти вам про такий дивний феномен, про який мені розповів рік тому пан Ляховий – колишній директор музею Шевченка і колишній міністр культури. Коли в 1923 році було вирішено на могилі Тараса замість хреста спорудити йому пам'ятник, вирішили простежити, де ж саме знаходиться труна. Щоб не зачепити її, коли вбиватимуть в землю металеві стержні. Розкопали. Вирішили відкрити труну... Нагадую: це був 1923 рік, а упокоївся Тарас у 1861. Отже, відкрили труну і побачили... нетлінне тіло! Нібито Тарас Шевченко заснув тільки вчора... І ще пригадую один випадок – зцілення на могилі Шевченка хворої дитини, на якій лікарі вже поставили хрест... Одна із ознак святості – це нетлінність тіла після смерті... Може й дійсно колись Тарас Шевченко буде причислений до лику святих... Колись це дійсно станеться. Коли? Коли, як писав сам Шевченко, «оживе добра слава – слава України».

Вже саме оформлення святкової зали стало першим акордом заходу. Адже того дня саме тут була розгорнута виставка малюнків на тему життєвого та творчого шляху, ілюстрацій до творів поета, присвячена 200-річчю Т.Г.Шевченка: малюнки вихованців Навчально-оздоровчого комплексу Київського військового ліцею імені І.Богуна, картини зі шкіри майстра декоративно-прикладного мистецтва Ніни Михайлівни Знови та роботи боярського художника Володимира Івановича Відеречка. Щодо останніх, то найбільш вдалим сам автор вважає нові роботи, на яких поєдналися полум'яне слово поетове, історичне минуле України та її сьогодення. Це і українець біля розбитого корита на роздоріжжі «Європа – Азія – митний союз – Євросоюз»

під величезним годинником, який невпинно відлічує час, і селянин під Олександрійським стовпом з простягнутою в руці шапкою, який не бачить, куди вказує булавою Богдан Хмельницький, і козак-українець під вентилям на газовій трубі, до якого тягнеться рука в персях-діамантах...

Основу ж власне літературно-музичної композиції становив концерт, підготовлений Народним хором ветеранів праці та дітей війни «Надія» (художній керівник – Людмила Горлінська, концертмейстер – Анатолій Пузир). В програмі концерту прозвучали пісні на слова з поем Т.Г.Шевченка «Причинна», «Тарасова ніч», «Тополя», «Думка». А пісню «Лелеченьки» хор присвятив героям Майдану – «Небесній сотні»...

– Це – абсолютно новий репертуар, – схвильовано коментує почуте боярський поет і художник Андрій Ткаченко, – з якого, без будь-якого перебільшення можна сказати, почнеться нова віха в біографії «Надії». Мабуть, Ви не знаєте, що місце для репетицій – трапезну палату! – надав хору о. Димитрій Присяжний, а перший виступ хору з цією новою програмою відбувся 9 березня саме в Свято-Покровському храмі. Тож подивіться зараз на цих дійсно юних 70-80-річних хористок! Юних душею! Окрилених розумінням того, що їм є задля чого жити!

Також в програмі заходу прозвучали вірші Тараса Шевченка у виконанні учениць Боярської ЗОШ №1, Андрія Ткаченка та авторські поезії Володимира Токовенка у виконанні автора. А справжньою родзинкою заходу став... голос бандури, яка промовляла до присутніх в руках Лілі Коваленко думками Шевченкових «Гайдамак»...

Найпотужніший – фінальний акорд заходу. Тому що звучить «Молитва за Україну», яку всі присутні виконують стоячи...

Радислав Кокодзей

Кроки до успіху маленьких боярчан

Друге

півріччя поспіль на базі Києво-Святошинського ЦСПР триває серія інтерактивних групових занять для дітей 4-7 років «Пізнання, творчість, розвиток» (оновлений формат клубу «Релакс»).

Щовівторка маленькі відвідувачі разом із соціальним педагогом Анною Фломбойм на півтори години активно включаються у навчально-ігровий процес, спрямований на творчий, інтелектуальний, соціальний та фізичний розвиток.

Кожне заняття містить два інформаційно-розвивальні блоки (уроки), розділені ігровою паузою.

Загальна мета циклу – сприяти психологічному, соціальному і

психологічному розвитку дітей; формуванню в них необхідних соціальних навичок, особистісних якостей, знань і умінь.

Основні компоненти змісту циклу занять

1) Дидактичний компонент:

- дидактичні вправи та ігри;
- вступ до шкільної освіти.

2) Соціально-психологічний компонент:

- ігри і вправи на соціальну взаємодію, командну роботу;
- комунікативні і мовленнєві вправи;
- мотиваційні вправи;
- ігри на розвиток особистісних якостей.

3) Креативно-творчий компонент:

- тематичні уроки художньої творчості;
- завдання і вправи на розвиток креативності та нестандартного мислення.

4) Оздоровчий компонент:

- релаксаційні та активізаційні паузи;
- рухливі ігри (зокрема, на свіжому повітрі);
- інтерактивні вправи для вироблення навичок безпечної поведінки і відповідального ставлення до власного здоров'я.

Програма «Пізнання, творчість, розвиток» побудована за концентричним принципом, тобто передбачає циклічне повторення, поглиблення знань і зосередження на виробленні навичок. Такий підхід дає можливість вже створеним групам бути відкритими для нових учасників протягом усього часу роботи.

Заняття проходять щовівторка. Початок о 10:00 (ранкова група) та о 16:00 (вечірня група). Запрошуємо батьків з дітьми!